

Francuski model wsparcia dla biometanu

We Francji już w roku 2017 rozpoczęto prace nad przeglądem Wieloletniego Programu Energetycznego (PPE), w ramach którego aktualny cel produkcyjny w zakresie wtlaczenia biometanu wynosi 8 TWh w 2023 r.

Operatorzy sieci oraz SER (Syndicat des Énergies Renouvelables) zaproponowali przyspieszenie rozwoju rynku gazu odnawialnego z realistycznym celem wynoszącym 60 TWh do 2028 r., w tym ponad 50 TWh biometanu pochodzącego z fermentacji beztlenowej oraz 5-10 TWh gazów odnawialnych z innych procesów (pirogazyfikacja, technologia Power-to-Gas – PtG). Takie przyspieszenie pozwoli uniknąć emisji blisko 14 mln t² gazów cieplarnianych do 2028 r. Aby zrealizować cele określone przez państwo, operatorzy sieci dystrybucyjnych i transportowych opracowują rozwiązania w celu zmaksymalizowania włączanych ilości przy jednoczesnym zagwarantowaniu bezpieczeństwa i ochrony francuskiej sieci gazowej. W związku z tym sieci będą gotowe na przyjęcie gazów odnawialnych nowej generacji, wytwarzanych w ramach technologii takich jak pirogazyfikacja i Power-to-Gas (PtG). Także w 2017 r. francuscy operatorzy systemów magazynowych usunęli ostatnią barierę w swobodnym

przepływie biometanu w ramach całej sieci gazowej. Po zakończeniu wspólnych badań technicznych, firmy Storengy i Teréga postanowiły zezwolić na włączanie biometanu wytwarzanego w wyniku fermentacji beztlenowej do ich podziemnego magazynu. Decyzja ta istotnie zwiększa możliwości włączania biometanu do sieci. W szczególności będzie ona promować realizację instalacji z przepływem wstecznym, które umożliwiają włączanie lokalnie wytwarzanego gazu do rurociągów o wyższym ciśnieniu w sieci, znosząc tym samym część ograniczeń dotyczących zużycia w okresie letnim w strefach zatłaczania.

W systemie francuskim producent ma zagwarantowaną sprzedaż biometanu wyprodukowanego przez jego instalację dostawcy gazu ziemnego według stawki ustalonej rozporządzeniem przez okres 15 lat. Producent będzie korzystać z ceny zakupu mieszczącej się w przedziale od 46 do 139 EUR/MWh, w porównaniu do średniej ceny wynoszącej 99 EUR/MWh w 2016 r. Cena ta zależy od wielkości instalacji, określanej jako maksymalne zdolności wytwarzania biometanu (wyrażone w Nm³/h), oraz od rodzaju przetwarzanych odpadów lub substancji organicznych. W przypadku instalacji do fermentacji beztlenowej ceny zakupu składają się z taryfy referencyjnej i dopłaty do materiałów wsadowych. Zgodnie z rozporządzeniem nr 2016-411 z dnia 7 kwietnia 2016 r. w sprawie różnych środków dostosowawczych w sektorze gazu, poza taryfami gwarantowanymi państwo może korzystać z aukcji na potrzeby wsparcia sektora włączania biometanu. Rozporządzenie to zawiera przepisy regulujące warunki takich aukcji.

Biometan włączany do sieci jest „fizycznie” zużywany w obszarze zbliżonym do punktu zatłoczenia. Jednakże konsumenci znajdujący się w dowolnym miejscu we Francji mogą w ramach umowy na dostawę chcieć kupować gaz odnawialny. W tym celu gwarancje pochodzenia (GO) umożliwiają dekorrelację fizycznego zużycia cząsteczki biometanu z jej umową sprzedażą konsumentowi. System GO zapewnia możliwość identyfikowania biometanu włączanego do sieci gazu ziemnego, jak również powiązanych operacji. Rejestr GO stanowi narzędzie, które rejestruje ilości wtłoczone, wymienione i sprzedane, a tym samym identyfikuje każdą wyprodukowaną

zdj. Shutterstock

cząsteczkę biometanu. Od 2012 r. rejestrem zdolności produkcyjnych zarządza GRDF, a po ostatnim przetargu zarządzanie przez tę instytucję przedłużono do 2023 r. Dostęp do strony internetowej z rejestrem gwarancji pochodzenia można uzyskać pod adresem: <https://gobiomethane.grdf.fr/>

Producenci biometanu zawierają umowę zakupu z wybranym przez siebie dostawcą gazu. Gwarancje pochodzenia (GO) są przypisywane do dostawcy: każda MWh wtłoczonego biometanu daje prawo do utworzenia jednej GO. Każda utworzona gwarancja pochodzenia zostanie wprowadzona do rejestru przez dostawcę gazu, który dokonuje zakupu biometanu. Od momentu utworzenia gwarancje pochodzenia są ważne przez okres 24 miesiące. Transakcje gwarancjami pochodzenia pomiędzy dostawcami odbywają się w drodze przelewu między posiadaczami rachunków.

Rynek ten nie jest jednak otwarty dla podmiotów handlowych. W momencie, gdy odbiorca

gazu skorzysta z dostawy gazu ze źródeł odnawialnych, GO zostaje anulowana.

W listopadzie 2011 r. ustanowiono mechanizm rekompensat, mający na celu zwrot dostawcom kosztów poniesionych w związku z zakupem biometanu, a mianowicie:

- 1) dodatkowy koszt ceny zakupu biometanu w stosunku do ceny gazu ziemnego na rynku hurtowym;
- 2) powiązane koszty: koszt zgłoszenia gwarancji pochodzenia, koszty zarządzania funduszem rekompensat oraz koszty zarządzania dostawcami gazu ziemnego na potrzeby zakupu biometanu. Mechanizmem tym zarządza instytucja Caisse des dépôts et consignations (CDC).

Według analizy koszt produkcji (bez dotacji) waha się pomiędzy 9,3 a 7,8 eurocentów/kWh w zależności od skali obiektu (od niezależnych jednostek rolniczych po regionalne zakłady zbiorowe) (ENEA, 2017 r.).

Koszty taryfy gwarantowanej dla biometanu ponoszą odbiorcy gazu i innego rodzaju energii w formie podatków pobieranych przez państwo: krajowego podatku konsumpcyjnego od gazu ziemnego (TICGN)

opłacanego przez francuskich odbiorców gazu oraz krajowego podatku konsumpcyjnego od produktów energetycznych (TICPE), który jest nakładany w głównej mierze na produkty ropopochodne. Przychody są alokowane do mechanizmu rekompensat przeznaczanego na „Transformację Energetyczną” i zarządzanego przez Caisse des Dépôts.

Na potrzeby poświadczenia, czy gaz został wyprodukowany ze źródeł odnawialnych, ustanowiony został system „gwarancji pochodzenia” (GO), który zaprojektowano tak, aby funkcjonować równolegle z taryfą gwarantowaną dla biometanu. Dla każdej MWh biometanu wprowadzanego do sieci utworzona zostaje GO. System ten zapewnia możliwość identyfikowania biometanu wtłaczanego do sieci gazu ziemnego i umożliwia dostawcom sprzedaż certyfikowanego „zielonego gazu” w sieci krajowej.

Model francuski jest bardzo konserwatywny w odniesieniu do wykorzystania upraw spożywczych i energetycznych do produkcji biometanu. Ograniczenie wykorzystania upraw energetycznych do zaledwie 15 proc. materiału wsadowego w instalacji do metanizacji wykracza poza wymagania określone

przez dyrektywę RED i kładzie nacisk na wykorzystanie odpadów na potrzeby sektora bioenergii tak, aby zmaksymalizować oszczędności w zakresie emisji gazów cieplarnianych w jego działalności, utrzymywać wsparcie dla sektora rolno-spożywczego i unikać obaw związanych ze zmianą sposobu użytkowania gruntów.

Proces ekologizacji wspólnej polityki rolnej (WPR), prowadzący do reform WPR na lata 2014-2020, pozwolił na uwzględnienie zmian klimatycznych w krajowej polityce rolnej (MEDDE, 2016 r.). W szczególności wzmocnienie celów zrównoważonego rozwoju w polityce rozwoju obszarów wiejskich („drugi filar” WPR) otworzyło władzom obszarów wiejskich dostęp do funduszy strukturalnych UE na cele związane z energią i zmianami klimatycznymi (Komisja Europejska, 2016 r.). Plan PCAE dostosowuje francuską politykę rozwoju rolnictwa do reformy ekologicznej WPR i umożliwia Europejskiemu Funduszowi Rolnemu na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) zaangażowanie w rozwój biogazowni na francuskich obszarach wiejskich.

Koncentracja na odpadach pochodzących z produkcji zwierzęcej zwiększa potencjał działań w zakresie redukcji emisji

Te dwa aspekty środków w ramach polityki mają na celu zmniejszenie emisji pochodzących zarówno bezpośrednio z sektora rolnego, jak i pośrednio z różnych sektorów energetycznych, w zależności od tego, w jaki sposób i które paliwa kopalne są zastępowane. W zakresie, w jakim biogaz lub biometan są wykorzystywane do zastępowania paliw kopalnych na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej (często w zastosowaniach kogeneracyjnych) lub ciepła sieciowego, efekt ograniczający objęty jest zakresem UE ETS, natomiast emisje pochodzące z rolnictwa, transportu i ogrzewania dla gospodarstw domowych (z sieci gazowej) wchodzi w zakres unijnej decyzji dotyczącej wspólnego wysiłku redukcyjnego:

ESD: gospodarowanie obornikiem, wprowadzanie paliw z gospodarstw na potrzeby ogrzewania technologicznego, wprowadzanie na dalszych etapach biometanu na potrzeby paliw transportowych i dostaw gazu dla gospodarstw domowych; ETS: produkcja ciepła i energii elektrycznej na dalszych etapach bezpośrednio z biogazu w zakresie energii elektrycznej i kogeneracji na potrzeby ciepłownictwa sieciowego, dalsze wykorzystanie biometanu w zakresie energii elektrycznej i kogeneracji na potrzeby ciepłownictwa sieciowego oraz zastępowanie energii na wcześniejszych etapach w segmencie nawozów.

Jedną z mocnych stron polityki francuskiej jest fakt, że jest ona wbudowana w ramy francuskiej polityki rozwoju rolnictwa, zwłaszcza w projekt agroekologiczny. To stawia cele odnoszące się do energii ze źródeł odnawialnych i do klimatu w konkretnej perspektywie społeczno-ekonomicznej, odnosząc je bezpośrednio do miejsc pracy na obszarach wiejskich, zwiększając wydajność i konkurencyjność oraz rozwój nowoczesnego „zielonego” sektora. Podejście to uprzywilejowuje zbiorowe modele funkcjonujące na mniejszą skalę na poziomie terytorialnym oraz angażuje lokalne grupy gospodarcze i środowiskowe. Ma ono szansę stworzyć stabilne długoterminowe wsparcie zarówno wśród inwestorów, jak i kluczowych zainteresowanych podmiotów na francuskiej prowincji.

Działania te mają na celu zagwarantowanie, że przemysł bioenergetyczny we Francji pozostanie „pozytywny” poprzez zdecydowane zachęcanie do wykorzystywania odpadów i unikanie szerokiego stosowania upraw energetycznych. Jest to widoczne w strukturze premii taryf gwarantowanych.

Koncentracja na odpadach pochodzących z produkcji zwierzęcej zwiększa potencjał działań w zakresie redukcji emisji. Ponadto formułuje się je raczej jako czynnik napędzający efektywne gospodarowanie zasobami rolnymi, a nie energię ze źródeł odnawialnych, dzięki czemu unika się obaw związanych z ideą żywności za paliwo.

Jeśli instrumenty polityki okażą się skuteczne, ogólny koszt taryf gwarantowanych prawdopodobnie szybko wzrośnie, stosownie do liczby nowych instalacji, i będzie istniał przez długi czas (1520 lat gwarantowanych cen zakupu). To stwarza dwa główne wyzwania: po pierwsze, pojawia się wyzwanie polegające na utrzymaniu z upływem czasu odpowiedniego poziomu systemów taryfowych po to, aby zrównoważyć stabilność zapewnianą inwestorom z zachętami do bycia konkurencyjnym oraz zapewnić, że koszty ostatecznie będą zgodne z innowacjami sektorowymi. Po drugie, ponieważ to społeczeństwo ponosi dodatkowe koszty, informowanie o korzyściach wynikających z tych działań będzie istotne dla utrzymania poparcia dla nich. Stałe wzrosty cen emisji dwutlenku węgla w tych sektorach, w których biogaz zastępuje paliwa kopalne, sprawią, że biogaz i biometan będą stosunkowo bardziej konkurencyjne i bliższe parytetowi rynkowemu.

MICHAŁ TARKA, MARCIN TRUPKIEWICZ

KANCELARIA PRAWNA
Tarka Trupkiewicz i Wspólnicy

BIURO POZNAŃ
ul. Piątkowska 116
60-649 Poznań
tel. +48 61 671 08 00
poznan@ttw-legal.pl

BIURO WARSZAWA
ul. Piękna 15
00-549 Warszawa
tel. +48 22 370 28 00
warszawa@ttw-legal.pl